

Gittin Sources 22

רמב"ם הלכות אישות פרק ג הלכה יא

האב מקדש את בתו שלא לדעתה כל זמן שהיא קטנה וכשהיא נערה רשותה בידו שנאמר +דברים כ"ב+ את בתי נתתי לאיש הזה, וקידושיה לאביה, וכן הוא זכאי במציאתה ובמעשה ידיה ובכתובתה ואם נתגרשה או נתאלמנה מן האירוסין הוא זכאי בכל עד שתבגור. לפיכך מקבל האב קידושי בתו מיום שתולד עד שתבגור, ואפילו היתה חרשת או שוטה וקידשה האב הרי היא אשת איש גמורה. ואם היתה בת שלש שנים ויום אחד מתקדשת בביאה מדעת אביה, פחות מכן אם קדשה אביה בביאה אינה מקודשת.

חדושי הרשב"א מסכת גיטין דף סד עמוד ב

כל שאינה יודעת לשמור את גטה אינה יכולה להתגרש. פרש"י ז"ל אינה יכולה להתגרש אפי' בקבלת אביה דכתיב ושלחה מביתו מי שמשלחה ואינה חוזרת יצתה זו שמשלחה וחוזרת דהכי דרשינן לה ביבמות פרק חרש, והכי איתא התם גבי נשטית לא יוציא אמרי דבי ר' ינאי ונתן בידה מי שיש לה יד לגרש את עצמה יצאתה זאת שאין לה יד לגרש את עצמה תאנא דבי ר' ישמעאל ושלחה מביתו מי שמשלחה ואינה חוזרת יצתה זו שמשלחה וחוזרת, ולשון משנתנו מוכיח כדברי רש"י ז"ל דקתני אינה יכולה להתגרש דמשמע אינה יכולה כלל לא ע"י עצמה ולא ע"י אביה, אבל ר"ת ז"ל חלק עליו ואמר דודאי מתגרשת היא ע"י אביה דהא משמע התם דדבי ר' ינאי ודבי ר' ישמעאל לא פליגי אלא במשמעות דורשין דמר דריש לה מונתן בידה ומר דריש לה מושלחה מביתו אבל בדינא לא פליגי, ובדאי לדבי ר' ינאי מתגרשת היא דהא יש לה יד דזו היא יד אביה שהיא כידה, ואפי' לתנא דבי ר' ישמעאל מתגרשת שאף זו משלחה ואינה חוזרת דהואיל ויש לה אב אביה משיאה לאחר ובעלה משמרה שאינה חוזרת לו וא"נ אביה משמרה שאינה חוזרת, ויש לו סיוע מדברי הירושלמי שם בפ' חרש דגרסינן התם גבי נשטית לא יוציא דבי ר' ינאי אמרי מפני גרירה פי' שנגררת אחר בני אדם לזנות ר' זעירא ור' אילא תרויהון אמרין שאינה יכולה לשמור את גיטה, ר' נחמיה בר מר עוקבא בשם ר' יסה איכא בינייהו תלת מילין, עבר וגירש מאן דמר מפני גרירה גירש ומאן דמר שאינה יכולה לשמור את גטה לא גירש, יש לה אב מאן דמר מפני גרירה אסור ומאן דמר שאינה יכולה לשמור את גטה יש לה אב יכולה לשמור את גטה, פעמים שוטה פעמים חלומה מ"ד מפני גרירה אסור וכו', וכיון דבקטנה ליכא אלא שמירת גיטה שלא הזכירו בה שמירת עצמה כל שיש לה אב מתגרשת ע"י אביה שהוא משמר את גיטה, והוא שלא נשאת אבל נשאת אין לאביה רשות בה, והכי נמי כתב רבינו האי גאון ז"ל בתשובותיו דקטנה ע"י אביה מתגרשת אף על פי שאינה יכולה לשמור את גטה, וכ"כ הרב בעל הלכות בהלכות מיאון אי בציר מהכי לא הוי גיטא ולא מיגרשא עד דמקבל אביה לגיטה שכן אב מקבל גט לבתו קטנה על כרחא, ע"כ.

רש"י מסכת קידושין דף מג עמוד ב ד"ה וכל שאינה

וכל שאינה יכולה לשמור את גיטה אינה יכולה להתגרש - אפילו על ידי אביה דהא שוטה היא וא"ר יצחק ושלחה מביתו (שם /דברים כד/) מי שמשלחה ואינה חוזרת יצתה זו שמשלחה וחוזרת במסכת יבמות פ' חרש שנשא (דף קיג):.

תלמוד בבלי מסכת יבמות דף קיג עמוד ב

נשתטית וכו'. א"ר יצחק: דבר תורה שוטה מתגרשת, מידי דהוה אפקחת בעל כרחא, ומה טעם אמרו אינה מגורשת? שלא ינהגו בה מנהג הפקר. היכי דמי? אילימא דיודעת לשמור גיטה ויודעת לשמור עצמה, מי נהגי בה מנהג הפקר? אלא דאין יודעת לשמור לא גיטה ולא עצמה, דבר תורה שוטה מתגרשת? והא אמר דבי רבי ינאי: ונתן בידה - מי שיש לה יד לגרש עצמה, יצתה זו שאין לה יד לגרש עצמה! ותנא דבי רבי ישמעאל: ושלחה מביתו - מי שמשלחה ואינה חוזרת, יצתה זו שמשלחה וחוזרת! לא צריכא, דיודעת לשמור גיטה ואינה יודעת לשמור עצמה, דבר תורה שוטה מתגרשת - דהא יודעת לשמור גיטה, ואמור רבנן לא ליפקא, שלא ינהגו בה מנהג הפקר. אמר אביי: דיקא נמי, דקתני גבי דידיה נשתטית לא יוציא, וגבי דידיה לא יוציא עולמית, מאי שנא הכא דקתני עולמית, ומאי שנא התם דלא קתני עולמית? אלא שמע מינה: הא דאורייתא, הא דרבנן.

תלמוד בבלי מסכת גיטין דף נט עמוד ב

מציאת חרש שוטה וקטן יש בהן משום גזל, מפני דרכי שלום, ר' יוסי אומר: גזל גמור; עני המנקף בראש הזית - מה שתחתיו גזל, מפני דרכי שלום, ר' יוסי אומר: גזל גמור;

תלמוד בבלי מסכת גיטין דף סא עמוד א

מציאת חרש שוטה וכו', ר' יוסי אומר: גזל גמור. אמר רב חסדא: גזל גמור מדבריהם. למאי נפקא מינה? להוציא בדיינין.

תלמוד בבלי מסכת סוכה דף מו עמוד ב

אמר רבי זירא: לא ליקני איניש הושענא לינוקא ביומא טבא קמא. מאי טעמא? דינוקא מקנא - קני, אקנויי - לא מקני, ואשתכח דקא נפיק בלולב שאינו שלו.

רש"י מסכת סוכה דף מו עמוד ב

מקנא קני - דרבנן תקינו ליה זכייה לנפשיה

רמב"ם הלכות שופר וסוכה ולולב פרק ח הלכה י

אין אדם יוצא ביום טוב ראשון של חג בלולבו של חבירו שישאלנו ממנו עד שיתנו לו במתנה, נתנו לו על מנת להחזירו ר הרי זה יוצא בו ידי חובתו ומחזירו, שמתנה על מנת להחזיר שמה מתנה, ואם לא החזירו לא יצא שנמצא כגזול, ואין נותנין אותו לקטן ש שהקטן קונה ואינו מקנה לאחרים מן התורה ונמצא שאם החזירו לו אינו חוזר, ואחד הלולב ואחד כל מין ומין מארבעת מינין שבו אם היה אחד מהן שאול אין יוצאין בו ביום טוב ראשון.

פני יהושע מסכת גיטין דף סד עמוד ב

רש"י בד"ה זוכה אף לאחרים ומדרבנן עכ"ל. משמע לכאורה מלשון רש"י ז"ל דדוקא לענין זוכה לאחרים הוא מדרבנן אבל הא דזוכה לעצמו אף בצרור וזרקו היינו מדאורייתא, אלא דלענין זוכה לאחרים פשיטא ליה לרש"י ז"ל דמדאורייתא אינו זוכה עד שיביא שתי שערות כקושיית התוספות אי משום דכתיב אתם גם אתם או משום איש זוכה ואין הקטן זוכה, אלא דבפרק לולב וערבה (סוכה דף מ"ו ע"ב) גבי לא ליקני איניש הושענא לינוקא דקנויי קני אקנויי לא מקני פירש"י ז"ל להדיא דהא דינוקא קני היינו מדרבנן ואם כן קשיין אהדדי. ולכאורה היה נראה לי ליישב דההיא דלולב וערבה היינו קודם שהגיע לצרור וזרקו ואפ"ה קונה מדרבנן וכמו שאפרש בסמוך בשם הש"ך [חו"מ סי' רמ"ג סק"ו] אלא דאכתי מי הכריחו לרש"י ז"ל לפרש כן בפרק לולב וערבה, ואדרבה היה לו לפרש דאירי בצרור וזרקו לר"י או אפילו בחפץ ומחזירו לשמואל דקי"ל כוותיה דלכל חד כדאית ליה קנויי קני מדאורייתא אקנויי לא מקני. אלא על כרחך דשיטת רש"י ז"ל דזוכה לעצמו בצרור וזרקו ואפילו בחפץ ומחזירו לא הוי אלא מדרבנן אלא דבשמעתין לענין צרור וזרקו לא הוצרך לפרש כן דכיון דקמפלגינן בזוכה לעצמו ולא לאחרים ע"כ היינו מדרבנן, דמדאורייתא אין לחלק וכמו שתירצו התוספות דבמאי דאיתא בדנפשיה הוי שליח לאחרים אלא על כרחך דהיינו מדרבנן כמתניתין דמציאת חש"ו יש בו גזל מפני דרכי שלום, ולא משמע ליה לרש"י ז"ל לחלק בין דעת אחרת מקנה שכן מבואר בלשונו פרק לולב וערבה מה שאין כן בההיא דחפץ ומחזירו דלר"י זוכה אף לאחרים וא"כ ס"ד דאפילו מדאורייתא קונה דבן דעת גמור הוא, מדחזינן דאפילו לענין גירושין מתגרשת מדאורייתא בפעוטות ועוד משום דמסברא משמע דלא שייך תקנתא דרבנן לענין זוכה לאחרים שאין זה תועלת הקטנים, מש"ה הוצרך רש"י ז"ל לפרש דאפ"ה הוי מדרבנן והיינו משום דכתיב איש זוכה ואין הקטן זוכה או משום דפשיטא לרש"י ז"ל דלא הוי בן דעת גמור אלא בעונת הפעוטות שהוא אחר חפץ ומחזירו, כדפרישית לעיל בסמוך שהיא שיטת רש"י ז"ל ממימרא דרבא לקמן בשמעתין דאי ס"ד דחפץ ומחזירו נמי יש לו יד גמור מדאורייתא אף לאחרים למה אינה מתגרשת באותו זמן אלא בפעוטות, הא קרא כתיב ונתן בידה מי שיש לה יד אלמא דביש לה יד תליא מילתא אלא על כרחך דחפץ ומחזירו נמי אין לה יד מדאורייתא, כן נראה לי נכון ליישב שיטת רש"י ז"ל דלא תיקשי אהדדי ודו"ק:

חדושי הריטב"א מסכת גיטין דף סד עמוד ב

אמר רב יהודה אמר רב אסי צרור וזרקו אגוז ונוטלו זוכה לעצמו ואינו זוכה לאחרים חפץ ומניחו ומחזירו לאחר שעה זוכה בין לעצמו בין לאחרים. ושמואל אמר דאחד זה ואחד זה זוכה לעצמו ואינו זוכה לאחרים, והא דאמרין הכא דקטן זוכה לעצמו ולעיל פרק הנזיקין (נ"ט ב') תנן דמציאת חרש שוטה וקטן אין בהם משום גזל אלא מפני דרכי שלום אלמא דאין זוכין, י"ל דבדעת אחרת מקנה זוכין והתם גבי מציאה דליכא דעת אחרת אין זוכין ולפיכך אין בהם משום גזל אלא מפני דרכי שלום, א"נ דהתם הוא מפני שאין דעתו של קטן לזכות לעצמו אלא לאביו וכדאמרין (ב"מ י"ב א') בשעה שמוצאה מריצה אצל אביו והוא אינו זוכה לאחרים אבל בדבר אחר זוכה ודאי לעצמו, ודעת רבותינו דקטן כשזוכה דוקא במטלטלין אבל לא בקרקעות דאין לו יד לקנות והוא אינו בדרכי הקנאה כלל וחזקתו אינה חזקה, ואפילו במטלטלין נמי אינו זוכה אלא בדבר שהוא תחת ידו אבל בחליפין לא שהוא אינו בדרכי הקנאה כלל לא לקנות ולא להקנות, והלכך אין אדם זוכה במטלטלין דקטן אף על פי שמקחו [מקח וממכרו] ממכר במטלטלין כשהגיע לעונת הפעוטות אלא א"כ מחזיק

בהם הקונה דכיון דברשותו מחזיק בהן נתנו לו רשות לזכות בהן כדי חייו, ולפי זה מי שמתחייב לקטן בין בקנין (ע"י השטר) בין בשטר שמתחייב לו במנה בשטר אינו זוכה כיון שאין הדבר תחת ידו, אא"כ במזכה להם ע"י אחר. ולענין פסק הלכה קיימא לן כשמואל דזוכה לעצמו ואינו זוכה לאחרים עד שהוא גדול דבין שיעור (זה) חפץ ומחזירו עד שיהא גדול ליכא כלום, ותדע לך דהא מקשינן ליה לקמן משפחה ואמאי לא שאני ליה התם כשגדולה טפי אלא ש"מ דליכא כלום בין שיעור זה ואינו זוכה לאחרים אלא עד שהוא גדול ממש, וזכיה דאמרינן הכא דאית ליה לקטן איכא מאן דאמר מדאורייתא היא מדאקשינן מההיא דמעשר, ואיכא מאן דאמר דקטן לית ליה זכיה אלא מדרבנן ואף על גב דמקשינן מההיא דמעשר (דתקשה) [כיון] דאיהו לא אמר בהדיא אי אית ליה זכיה דאורייתא או דרבנן לא א"ל ולטעמיה ולבסוף דאיתרצה לא קשיא מידי, וכן דעת רבינו נר"ו.

רמב"ם הלכות מכירה פרק כט הלכה יא

יראה לי שקטן שקנה קרקע ונתן דמים והחזיק בקרקע תעמוד בידו אף על פי שאין ממכרו בקרקע כלום שהקטן כמי שאינו בפנינו הוא וזכין לאדם שלא בפניו ואין חבין לו אלא בפניו.